

LA CAMPANA DE GRACIA

TORTELLÀ.

ENCARE no s' ha extingit lo indòmit valor de nostra rassa.

Si algú ho digués, agaféulo pèl bras y portéulo pèl cantò d' Olot. Entre aquesta població y Figueras podren enenyarli un pilot de ruinas y de cendra, al mitj del qual s' hi destaca un campanar. Diguéuli:—Aquí hi havia la vila de Tortellà. ¿Que s' es fet d' ella?... Escoltèu:

Eran las 4 de la tarde del 21 de Agost: lo guardia del campanar anuncia la vinguda de una grossa partida carlista. Al cap de tres quarts d' hora, dos mil carlins se presentan á las portas de la població. Quants son los defensors d' aquesta? 35 voluntaris. Los restants havian anat á un poble immediat á protejir la recaudació de contribucions.

¡Trenta cinch homes no més contra dos mill Y no s' espantan per ço. Lo campanar los crida: se 'n van al campanar: la campana llansa al aire la seva véu de bronze: algunas donas valerosas s' agafan á la corda y no la deixan un instant mentres dura la horrible lluyta.

Los carlins invadeixen la petita població com un riu desbordat: ab sa fréstega cridoria omplan l' espay: la véu del canó dirigit contra 'l campanar se deixa sentir de tant en tant; pero 'ls héroes de Tortellà tiran dret y no hi ha tret que no s' aprofiti, y bèn aviat no hi ha artillers entre 'ls carlins que vulgan encarregar-se del servey de la pesa.

Al cap de vint horas de combat y veient que las baixas dels carlins ja passan de 200 obligan á las donas dels voluntaris á presentarse á sos marits dihentlos que si 's rendian los perdonavan las vidas, y qu' en cas contra-ri calarian foch á la població.

Per tota contestació 'ls valents voluntaris enarbolaren bandera roja y la campana redoblá á somatent ab mes valentia que may.

Vint y dos horas mes dura 'l combat.

Tortellà comensa á cremar per tots quatre costats, quan los partidaris de Dèu, Petrolí y Rey s' han entregat á un desenfrenat saqueig, robant tot lo que troban y violant á las donas sense respecte algun als valents que desde 'l campana 'ls ensenyan com los homes se defensen.

Ni un instant desfalleix lo cor dels voluntaris. ¿Que 'ls importa que cremi 'l poble, que 's derrumbi la teulada sota la qual nasqueren y sota la qual engendraren als seus fills? ¿Que 'ls importa si dintre del seu pit hi crema una foguera encare mes intensa, una foguera que ab sos celestials resplandors los enlluerna, la sagrada foguera del amor patri?

No cediren, no, perque 'l poble cremes: no 's recordaren, no, de que ab lo poble cremavan los seus interessos: ni de l' honra de sas donas y sas fillas se recordaren, davant del' honra de la patria!..

Encare hi ha héroes, encare hi ha braus en nostra terra, héroes que moren, pero no 's rendeixen: braus que moren contents si moren matant!..

Republicans: preném exemple d' aquest grapat de valents: imitémos quan lo cas se presenti: y recordém que ab tals defensors la llibertat no 's pert.

Pero considerém també que 'ls héroes de Tortellà están sumits en la major miseria, y reclaman dels germans un just auxili. ¿Qui 'ls lo negará?...

Ah! si 'ls bons liberals que ab tal bravura defensen la llibertat, troban á mes de una corona de admiració, á mes de una llágrima de entusiasme una má caritativa que 'ls recompensi, encare que siga sols la millonéssima part del seu sacrifici, no 'u duptéu, molts Tortellás hi haurá á Espanya, y llarchs anys també de llibertat y de república.

BATALLADAS

La defensa heróica de Tortellà 'ns obliga á dedicar als valents republicans d' aquella vila 'l present número.

Es una ofrenda pobre y mesquina; pero tanca tot l' entusiasme del nostre cor, tota la admiració de la nostr' ánima, y baix aquest punt de vista «qui dona lo que pot, no está obligat á més.»

Alguns batallons no han volgut anar á du 'l convoy á la vila de Berga, que á pesar de la seva guarnició numerosa 's trobaria en perill sino tenia queviures y municions.

¡Ah! quin modo de pagar las consideracions que 'ls guarda la República tenen los soldats del exercit espanyol!

Poch temps endarrera un general qualsevol los duya al combat, contra nosaltres, y llavors ¡aquí del ardor! ¡aquí del entusiasme, bélich!..

Y aixó que llavors no se 'ls daban com are 'ls quatre rals de plus.

Los carlins á Moyá han fusellat á un dels seus anomenat Galleguet.

Y perqué vejín que 'ls carlins ab los seus sempre fán alguna diferencia, bó es saber que 'l fusellaren á la porta del cementiri.

Tot per estolviarli l' enterro.

En la llibreria de 'n Lopez s' ha obert una suscripció en favor de la heróica vila de Tortellà.

Los fondos que 's recaudin serán enviats á la diputació provincial de Girona.

A ca 'n Lopez mateix també 's rebrán los recados de las personas que desitjin favorir á aquells héroes empleantlos en algun treball.

No duptem un instant de que no sols Barcelona, sino Catalunya entera sabrá cumplir ab lo seu deber.

Los solucions de las xaradas y endavinalla, lo mateix que la Correspondencia, en rahó de las condicions del present número 's deixan pèl próxim vinent.

Los carlins duhen escapularis que dihen que fan al home que 'ls porta invulnerable.

Quan una bala 'ls toca, á pesar dels escapularis aseguran qu' están en pena.

Y ab tanta pena com estan si una bala 'ls toca! No voldria passarla jo.

Los carlins aixecats en armas, segons confessió del ministre de la gobernació passan ja de 34 mil.

TORTELLA.

ESTARTUS · JORDANA · PUIGBLANQUER · H.

TUBAU · COLL · ABULI · MARXÉ · ACUSTI · JUANOLA · PAPELL ·

MOLLERAS · COSTA · AGUST · LLORET · CONDE ·

CARBONELL ·

PLANAS ·

CUFFI ·

MATAVERA ·

ESTARTUS · SERRA ·

CARBONELL ·

ESSELLAS · GIBERT ·

GUINÒ ·

TORRENTO ·

ONCE · VILA ·

BURI ·

HOSPITAL ·

CRATACOS ·

BANA ·

COLOME ·

VILANOVA ·

EMPINAT · SUCARRATS ·

Quan plouhen disbarats, surtan earlins, com quan plou aygua surten bolets: aixó es lògich.

Lo que no es lògich es que 'ls lliberals, y ja no parlém dels republicans tots sols, mirém ab indiferencia aquesta epidemia: lo que no es lògich es que olvidem lo que significa un augment tan gran de la púrria carlista: lo que no es lògich es que no pensém en que la major vergonya que podriam llansar sobre la nostra patria fora 'l triumpo de las armas absolutistas.

Ah! Es precis que 'ns deixem de vacilacions y de desunions: es precis que hi haja una energia inflexible per part del govern: es precis que aquest quedi revestit de todas las facultats: es precis que 'ls pares dongan los fills per las reservas y que tothom empunyi un fusell en la milicia: es precis salvar la llibertat, salvar la República, salvar lo dret y la dignitat del home.

Si no 'u fém aixis tots á la una, guiats tots per un mateix sentiment serém los mes vils, los mes miserables dels homes que trepitjan la terra.

Los de Cartagena deliberaren si entregarian la plassa als carlins ó al govern republicá. Sense deliberació haurian pogut entregarla á n' als carlins y estava tot llest.

Diu que D. Carlos no regoneixerá 'ls deutes de la República. Nosaltres no l' hi demaném res. Bon goig puga regoneixe 'ls seus.

La Junta carlista ha decretat per sis vots de majoria lo restabliment de la Santa Inquisició. Aquest regalo que 'ns prometen, no sería bó que 'l paguessem nosaltres per endavant regalant á n' als carlins una guerra d' extermini? Sempre serém tous.... Las fogueras de l' Inquisició no podran encéndre's, si nosaltres gastém en ells tota la llengua.

A Cuba han fet un empréstit de 4 milions en favor de D. Carlos. Tant de perdut

En Contreras diu que ha enviat un telescopi á n' en Martínez Campo, dihentli que l' hi enviava perquè vejés Cartagena mes de la vora. Ja es una cosa que l' hi convenia á n' en Martínez Campo, un telescopi, may siga sino per saber si 'ls insurrectes de Cartagena duhen gorro-frigi ó duhen boina.

Los carlins han anat fins á Vallcarca. Molta fam deuen tenir aquets llops que s' atreveixin á acostarse tant á las poblacions.

Si l' Assamblea acorda suspendre las sèvas sessions l' esquerra pensa continuar reunida. Jo no crech que s' atreveixin á tant los diputats de l' esquerra, y no crech que s' atreveixin á tant perquè en aquesta parodia de sessions es molt difícil pescarhi una cartera.

Entre 'ls presidaris escapats de Cartagena que s' han passejat per Barcelona s' hi conta segons diuhen en Terrafeta, l' autor del crim horrendo del carrer de l' Aurora. Gracias ciudadá Roch deu dir aquet criminal.... ¡Aquest aire que respiro es l' aire de la llibertat que tu defenses!

Alguns diputats intransigents están anun-

ciant ja fá molt temps l' idea de conferir la presidencia de la Republica á Espartero.

¡Ho fan per amor y respecte al héroe de Lutxana ó bè ho fan per escudar las sèvas ambicions darrera de un nom venerable?...

Ah! Nosaltres creyem que aquestos diputats prenen la situació com si fos un ball de máscaras, y que si 's disfressan d' Espartero ho fan per donar un esbronch al partit republicá, y seguir divertintse.

REPICHES

En Navarrete, diputat intransigent y alguns altres dels seus companys apoyaren dias endarrera una proposició demanant que s' estableixin cátedras d' espiritisme, com á medi de salvar la terrible situació qu' estém atravessant.

Y t' rahò en Navarrete: per no coneixe tantas miserias com estém passant, lo millor será que 'ns tornem ximplés.

Res mes hermos que la Vila d' Olot. Lo nom de Deu que 's diu lo seu arcalde l' hi escan que no pot escáureli millor.

Ab una energia divina está disposat á retxassar als carlins si 's hi acostan; encare que tinga de volar la vila.

Los olotins haurán dit:—Los carlins tenen un Dèu, donchs nosaltres ne tenim un altre, y are vé alló de un clavo saca otro clavo.

En Contreras ha amenassat ab bombardejar als barcos estrangers que 's troban á Cartagena.

—D' una bofetada, deya un andalús te tiro tant enl'ayre, tant enl'yre, que quan baixarás no podrás morirte del tatarro, porque ja t' haurás mort de fam.

Tothom reya al sentir aixó, del mateix modo que tothom riu al sentir á l' andalús Contreras.

Al ser conduhits presos los dos lladres que en la nit del diumenje passat tractavan de robar á casa del Sr. Ansaldi, l' públich com de costum feya 'ls seus comentaris y no podia menos que veure ab indignació la poca vergonya dels dos, que no semblava sino que estessen orgullosos del fet.

—Ah que 'n teniu poca de vergonya: esclamá un dels concurrents.

—No cridi, no cridi, respongué un del lladres: demá s' hi pot trobar vosté.

Isabel de Borbò 's proposa pendre banys de mar en las costas de Normandia. Que procuri netejarse, que bè 'u necessita.

Un dels castells de Cartagena s' ha declarat independent.

No vol regoneixe l' govern de Madrid, ni l' del Cantó.

Y dintre del mateix castell diuhen que un centinella ha declarat l' autonomia de la seva garita.

L' avi Orense demanava una amnistia, pèls intransigents.

¡Una amnistia quan encare dura lo de Cartagena!

Devia ser per tornar á comensar. Com que l' oli del llum de la insurrecció s' acaba...

Los carlins han incendiat la Plassa de Toros de Sant Sebastia.

Sembla impossible que 'ls incendiari de las estacions dels carrils ho sigan també de las plassas de toros.

L' absolutista Fernando VII si tornava 'ls clavaria un bolet que 'ls xafaria.

Lo Sr. Mañé y Flaquer publica una série d' articles ab lo títol de «Viage al rededor de la República», dedicats á un tal Cándido.

Lo senyor Mañé y Flaquer viatjant al rededor de la República se 'ns figura la guineu denant voltas al rededor de la parra.

Naturalment que 'ls raimos son verts.

Isabel de Borbò se 'n vá anar á trobar á n' Chambord á fi de que l' ajudés á restablir lo trono aquí á Espanya.

En Chambord l' hi respongué qu' ell estava per D. Carlos.

¡Pobre Baleta! Se coneix que 't vas fent vella que ja ningú fa cas de tú!

CANTARELLAS.

Quan vaig sortir á campanya un petó nena 'm vas dar: are que d' ella ja torno lo petó 't vinch á tornar.

No 'm vingas ab mes cansons ni ab paraulas que son falsas: bè saps tú que del meu cor ne portas noya las calsas.

Ets un ángel per l' airosa, un ángel ets per lo honrada y cada cop mes t' estimo porque ets filla d' Igualada.

F.

Me preguntas quan me caso y m' ho preguntas á mi sabent que may he tingut véu per arribar al sí?

J. R.

Si cada vespre t' espero quan vens de la font nineta no 't pensis que 'u faig per tu. es per beure l' aygua fresca.

Des que has tret la rifa, nena no 'm saludas ni 'm dius guapo ni que m' estimas, com deyas quan no tenias ni un xavo; veig are que 'l teu amor guarda relació ab los quartos; pro per ço, noya, salut pelas.... y búscas 't altr' amo.

EPICRAMAS

En Contreras no hi déu veure es cosa que diuhen molts: no hi véu pas, y lo que 'u proba es que busca los cantons.

Com que 'l blanch puresa tanca D. Blanca pura n' es: puro es lo que fuma Blanca y moneda Blanca ha pres.

G.

Un cantonista exaltat deya un dia, resolut: —Jo defenso l' igualtat y 'l pobre era géperut.

J. G.

Imp. de la V y F. de Gaspar, Ataulfo, 14.

I. Lopez, editor, Rambla, 20.